

DECLARACIÓ CONJUNTA

15 de desembre de 2008

Declaració conjunta d'Amnistia Internacional, Intermón Oxfam i Greenpeace davant la crisi econòmica global

Les organitzacions demanen al govern català, com al central, que treballin en favor dels drets humans, la defensa del medi ambient i contra la pobresa

Barcelona/. Des de fa unes setmanes, els ciutadans del món som testimonis dels esforços dels governs del món per socórrer les entitats financeres i salvar-les d'una fallida anunciada. Primer el govern nord-americà, i després els europeus, han posat sobre la taula desenes de milers de milions de dòlars i d'euros dels contribuents per ajudar aquestes companyies en profunda crisi. Recentment, els líders mundials s'han reunit a Washington per unificar les seves estratègies, i continuar fent actuacions en ajuda dels bancs i entitats financeres. A hores d'ara ja és impossible quantificar amb exactitud quants diners públics s'estan destinant per pal·liar la crisi financera global.

Aquesta situació ha desviat l'atenció d'altres crisis igualment rellevants per a l'estabilitat mundial i que afecten directament les vides de centenars de milions de persones: les crisis alimentària, climàtica i de drets humans. La urgència mostrada pels països rics per deturar l'esfondrament financer contrasta enormement amb la seva lentitud i les seves promeses incomplertes en matèria d'ajuda al desenvolupament, lluita contra la pobresa, els drets humans i el canvi climàtic, que són les prioritats centrals per construir un món més just.

Encara és d'hora per preveure amb exactitud les dificultats que patiran els països més pobres com a resultat de la crisi financera i el consegüent empitjorament de la situació econòmica. Però és evident que la reducció de les exportacions als països desenvolupats, la reducció de les remeses, el descens de la inversió estrangera i l'escassetat de liquiditat internacional, que afectarà especialment els països amb menys accés al crèdit encarint el finançament del seu desenvolupament, derivaran en menys creixement i riquesa per repartir i per tant menys educació i salut per a centenars de milions de persones.

Per als qui viuen en els països més pobres del món aquesta situació és literalment una qüestió de vida o mort. L'augment de preus dels aliments, i les cada vegada més freqüents sequeres, inundacions i altres catàstrofes meteorològiques derivades del canvi climàtic, unides al desmantellament de les xarxes de protecció social promogudes per les institucions financeres internacionals, estan agreujant les situacions de pobresa i fam. A finals de setembre, quan van començar a sortir a la llum pública les fallides de Wall Street, en una cimera de l'ONU es va saber que molt pocs governs compliran els compromisos financers necessaris per arribar a les metes establertes en els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni per reduir la pobresa d'aquí al 2015.

Pel que fa als drets humans, les previsions no són bones. No només els drets econòmics i socials –inclòs el dret a l'habitatge, la salut i l'educació– són objecte d'una pressió cada vegada major, sinó que existeix el perill que es perpetrin més violacions de drets humans. Si es produeix una recessió econòmica perllongada i els països s'estrenyen el cinturó, les persones migrants i refugiades, i les persones que es troben en una situació de major vulnerabilitat en tots els Estats es veuran sumides en situacions insostenibles. Podrien augmentar les tensions socials, i el consegüent nerviosisme dels governs podria conduir-los a reprimir la dissidència i a imposar polítiques de seguretat pública molt estrictes que

restringirien les llibertats civils. La crisi actual podria afeblir encara més els Estats ja fràgils i sumir-los de nou en la inestabilitat i la violència.

Quant al canvi climàtic, també els compromisos comencen a afeblir-se. El lideratge de la Unió Europea trontolla, i els acords per a una reducció ambiciosa d'emissions podrien perillar, condemnant el món a un canvi climàtic irreversible i de conseqüències catastròfiques que afectaria especialment les poblacions més pobres i vulnerables.

Pitjors coses podrien succeir encara si els països rics decidissin utilitzar la crisi financera com un pretext per disminuir les ajudes i els intercanvis comercials. La història no dona arguments per a l'optimisme. Durant la recessió registrada el 1972 i 1973, la despesa mundial destinat a ajudes va disminuir un 15 per cent, fins a arribar a només 28.800 milions de dòlars. Entre 1990 i 1993, la despesa dels països donants es va reduir en un 25 per cent durant cinc anys, fins a arribar només a 46.000 milions de dòlars, i fins a 2003 no es va tornar a arribar al nivell de 1992. L'ajuda humanitària –el que ens gastem per ajudar les víctimes de conflictes i desastres naturals– va disminuir també de forma molt sensible durant un període similar com a conseqüència directa de la recessió registrada entre el 1990 i 1993 (aquesta tendència només es va frenar durant els conflictes de Rwanda i Kosovo). Quant als intercanvis comercials, per exemple, els països van reaccionar a la caiguda de Wall Street de 1929 i a la depressió econòmica mundial aixecant barreres duaneres, i el comerç mundial es va reduir gairebé en un 70 per cent.

Si el 2009 es repetís aquest patró, estariem davant un desastre de magnituds extraordinàries per a les persones dels països pobres, que pagarien un cost elevadíssim pel descontrol de la bombolla creditícia a Amèrica del Nord i Europa. A això s'uneix l'impacte que ja està tenint la reducció en els fluxos de remeses, que per a alguns països, com ara Bolívia o Bangla Desh, constitueixen fins al 10% del PIB.

Espanya no és una excepció a aquesta deriva global. Mentre la crisi econòmica i financera ocupa l'agenda del govern de manera prioritària i gairebé única, es desdibuixen a la mateixa velocitat els compromisos del govern en matèria de medi ambient i drets humans i s'anuncia que es congela l'increment de l'ajuda al desenvolupament per al 2009. Els drets humans no són un luxe propi d'èpoques de prosperitat. En temps de recessió econòmica, les obligacions de drets humans dels Estats ni s'extingeixen, ni s'atenuen.

Els drets humans han de ser una prioritat si la recuperació econòmica es pretén que sigui sòlida i sostenible. D'altra banda, la inacció davant el canvi climàtic no és una opció viable. I quant a la pobresa, cal assumir que la pobresa global és la negació de tots els drets, i a més una amenaça a l'estabilitat mundial. Els països rics han de deixar de mirar-se el melic i assumir la seva responsabilitat sobre el desenvolupament global, ja que són els responsables de l'actual crisi i per tant de les seves conseqüències per als més pobres.

No és només una qüestió de diners, sinó d'atenció sostinguda, col·laboració internacional i voluntat política decidida per abordar els grans problemes. En el marc del 60è aniversari de la Declaració Universal de Drets Humans, els governs han de garantir a través d'una regulació assenyada, l'adequada protecció dels drets de les persones que pertanyen als grups més vulnerables per prevenir un increment de la pobresa i la sostenibilitat mediambiental a llarg termini. Han de donar mostres d'una capacitat de lideratge sense precedents per construir una economia global que sigui respectuosa amb el medi ambient i en la qual la millora de la vida i dels mitjans de subsistència de totes les persones prevalgui sobre un sistema que beneficia només uns quants privilegiats.

Sis propostes concretes per al govern espanyol

Per tots aquests motius, Amnistia Internacional, Greenpeace i Intermón Oxfam, des dels nostres respectius àmbits de treball a favor dels drets humans, en defensa del medi ambient i en la lluita contra la pobresa, instem el govern espanyol a:

- Adoptar un Pla estatal contra el racisme que aturi el possible increment de la discriminació, el racisme i la xenofòbia en el context de la recessió econòmica. L'administració central ha d'aprofitar la revisió de la Llei d'Estrangeria per garantir el respecte dels drets humans de les persones estrangeres, independentment de la seva situació administrativa i especialment de les dones immigrants víctimes de violència de gènere. Igualment, la revisió de la Llei d'Asil ha de garantir l'accés a la protecció internacional per a les persones que la necessitin.
- La lluita contra la violència de gènere ha de ser una prioritat per al govern espanyol també en temps de crisi. S'ha de convocar amb urgència la Conferència de Presidents de les Comunitats Autònomes sobre la violència de gènere, que ha estat posposada sense data.
- Assumir el compromís en el marc de la Unió Europea d'una reducció efectiva de les emissions de CO₂, fins arribar a una reducció del 30% l'any 2020 (respecte del 1990).
- Introduir els canvis necessaris en la política energètica per a la substitució progressiva i completa de les energies fòssils i nuclear, per energies renovables.
- Complir el compromís europeu de destinar el 0,56% del PIB a l'AOD el 2010, i el d'arribar al 0,7% del PIB el 2012.
- Promoure i donar suport a la reforma profunda del FMI i el Banc Mundial. En el futur, aquestes institucions haurien d'abandonar la imposició de les polítiques neoliberals als països en desenvolupament, polítiques que han contribuït a generar l'actual situació de crisi.

A més, les tres organitzacions demanen al govern català que en el marc de les seves competències treballi en la mateixa línia que es proposa al govern espanyol, per tal de mantenir els seus compromisos i obligacions en favor dels Drets Humans, la defensa del medi ambient i la lluita contra la pobresa i afavorir-ne de nous.

// FI

Més informació:

Departament de Comunicació d'Amnistia Internacional Catalunya

Celia Ramón Wyser

Tel. 93 209 35 36 (ext. 2) – Mb. 690 81 44 11 – E-mail: cramon@amnistiacatalunya.org - www.amnistiacatalunya.org

Departament de Comunicació d'Intermón Oxfam

Sara Sanz

Tel.. 628049352 - E-mail: ssanz@IntermonOxfam.org

Departament de Comunicació de Greenpeace (a Catalunya)

Anna Rosa Martínez, Tel. 650921357

Laura Pérez, Tel. 91.444.14.00 - 626998251